

CEĻU "NEATLIEKAMAJAI PALĪDZĪBAI"

1998. gadā centrālās rajona slimnīcas "Neatliekamā medicīniskā palīdzība" apkalpoja 8802 slimniekus. Visierīgākajās dienās tika apkalpoti 21 - 22 izsaukumi. Maksimāla slodze — 73 izsaukumi diennaktī. Vistālākais rajona apkalpošanas punkts — 45 kilometri. Neatliekamu palīdzību sniedz 10 feldšeri (no kuriem astoņi ir sertificēti), 12 šoferi. Dienā dežūrē trīs brigādes, naktī — divas.

Nē, jādomā, nav tāda cilvēka, kurš, ieraugot ātri braucošu "neatliekamās palīdzības" automobili ar mirgojošām ugunīm un ieslēgtu sirēnu, nejustu satraukumu, kuram neiesmelgtos sirds nelabās priekšnojautās. Ne jau par sevi, par to nepazīstamo cilvēku, pie kura steigšus medīki.

"Neatliekamo palīdzību" pazīst visi. Tomēr visu par "neatliekamo" laikam gan zina tikai viens cilvēks — rajona slimnīcas uzņemšanas nodaļas un neatliekamās medicīniskās palīdzības vadītāja, sertificēta ārste terapeite Veronika Giptere.

— Mūsu dienests mainīja nosaukumu: "ātrā" palika pagātnē, tagad mēs esam "neatliekamā medicīniskā palīdzība". Notika tikai izkārtnes maiņa, darba stils palika iepriekšējais: augsts darbinieku profesionālisms, paaugstināta līdzjutības sajūta, absolūta atbildība par lēmumu, ātrums.

— *Runāt par ātrumu var pilsētā, uz asfaltētas šosejas, bet uz lauku ceļiem...*

— ... Vēl jo vairāk apledojuma laikā vai pēc puteņa. Tā? Tomēr ātrums mums ir gandrīz vai svarīgākais faktors. Nokavētās piecas minūtes, pat viena minūte kādam var kļūt liktenīga.

— *Kā ietaupīt šīs piecas minūtes, ja ceļā līdz mājai kupenas vai palu ūdeņu ezeri?*

— Tādā laikā laukos sagaidīt mūs parasti kāds atbrauc ar zirgu. Visādam gadījumam mašīnā vienmēr ir gumijas zābaki. Divsimt — trīssimt metru pa sniegu vai pa ūdeni ir parasta parādība. Tomēr mūsu šoferi dara visu, lai pievestu feldšeri tuvāk vajadzīgai mājai. Šoziem visu laiku ir atkala. Taču neviens izsaukums pie slimnieka netika atlikts. Kaut gan gadījās, ka mašīnu uz ceļa grieza uz pretējo pusī. Trīs reizes.

— Ar ko visbiežāk slimo cilvēki mūsu rajonā? — Pirmajā vietā, tāpat kā visur, sirds un asinsvadu slimības, tālāk seko traumas, trešajā vietā akūtas respiratoru salīmšanas. Nemieru izraisa augstais traumatisma līmenis, visi tā veidi — ražošanas, sadzīves, kā arī avārijas uz ceļiem. Cilvēki sākuši aizmirst dzīves vērtības, žūpība kļūst par nelaimi un postu. Mēs baidāmies, gaaidot valsts, reliģiskos svētkus.

— *Palielinās izsaukumu skaits?*

— Ļoti krasi, turklāt puse no tiem — pie cilvēkiem alkohola reibumā. Atskan tālruņa zvans: "Brauciet drīzāk! Vīrs mirst." Ierodas feldšeris un atrod dzīvoklī līdz nemaņai piedzērušos saimnieku, kurš krāc gultā, iereibušu saimnieci, kurai šķiet, ka vīrs "krāc kaut kā divaini". Izsauc "neatliekamo" arī pie iereibušiem cilvēkiem, kuriem ir nepieciešama palīdzība.

— Ja gadās tāds izsaukums, piemēram, uz Indras zonu (mašīnai jānobrauc 70 - 80 kilometri), iznāk ka feldšeris un šoferis veltīgi zaudē pusotras - divas stundas laika.

Tie ir neatlīdzināmi, ļoti dārgi zudumi. Var gadīties, ka pie mums nebūs brīvas mašīnas, lai nekavējoties izbrauktu pie "smaga" slimnieka. Tāpēc katra "neatliekamās palīdzības" izsaukuma reizē izjautājam par visu sīki: kādas ir slimnieka sūdzības, kāds ir sāpju raksturs, slimnieka vecums, precīza adrese, tālruņa numurs. Tikai tā mēs varam pārbaudīt izsaukuma pamatotību, tādi ir noteikumi, bet cilvēki pieprasa: "Brauciet ātrāk."

— *Cilvēkus var saprast. Katra gaidīšanas minūte var likties kā stunda.*

— Uz slimu cilvēku apvainoties nedrīkst, bet uz apkārtējiem var gan. Iedomājieties tādu situāciju. "Neatliekamās palīdzības" mašīna piebrauc naktī pie daudzdzīvokļu nama. Visi logi tumši, tumša arī nama ieeja. Kur meklēt vajadzīgo dzīvokli. Neviens no tuviniekiem neiedomājas sagaidīt feldšeri, ieslēgt apgaismojumu. Vai vēl. Izsaukums uz laukiem: "Aiz mežsarga mājas nākamā." Tiem, kas zvana, mežsargs ir vajadzīgs cilvēks, viņa māja laukos visiem zināma. Bet mums? Reti, taču gadās arī viltus izsaukumi.

— *Izsaukumi launa joka pēc?*

— Gadījās, ka atbrauc mašīna uz laukiem, bet minētā ciema tur nav, arī cilvēks ar tādu uzvārdu te nekad nav dzīvojis. Tiesa, tagad tas atgadās reti.

— *Nepamatoti, viltus izsaukumi, izsaukumi pie piedzērušiem cilvēkiem. Vai tad "neatliekamai" nav sankciju analogiem gadījumiem?*

— Mēs varam griezties tiesā, tā acīmredzot nāksies arī darīt. Mūsu zaudējumu atlīdzināšana, nemaz nerunājot par soda sankcijām, diez vai iepriecinās vainīgos.

— *Ja jau sākām runāt par tiesu... Jūsu darbiniekiem laikam gan bieži nākas sastapties ar krimināliem gadījumiem?*

— Ar policiju mums ir lābas attiecības, nepieciešamības gadījumā tās darbinieki allaž nāk mums palīgā. Mēs bieži strādājam blakus: feldšeri sniedz palīdzību cietušajiem; viņi veic izmeklēšanu. Uzturam sakārus ar policiju gadījumos, kas saistīti ar narkotiku lietošanu.

— *Respektīvi lielpilsētu nelaime (narkotikas) sasniegusi arī Krāslavu?*

— Visbiežāk tie ir ārstniecības līdzekļi, kas tiek izmantoti citos nolūkos. Kultūras namā, uz kuriem, gadās, izsauc "neatliekamo palīdzību", tualetēs bieži var redzēt degvīna pudeles un blakus tukšas zāļu paciņas. Ir ziņas, ka jau lieto arī mūsdienīgas narkotiskās vielas. Mūs taču izsauc tikai pārdozēšanas gadījumos. Parasti pie vēl pavisam jauniem cilvēkiem. Laiks celt trauksmi!

— *Jūsu kolektīvs ir pavisam neliels. Acīmredzot jūtama pārslodze?*

— Pie mums veiksmīgi nokomplektēti feldšeru kadri vecuma ziņā. Blakus tādām pieredzējušām feldše-

...nāgākājas dienas ūka apkalpo 21
- 22 izsaukumi. Maksimāla slodze —
73 izsaukumi diennaktī. Vistālākais
rajona apkalpošanas punkts —
45 kilometri. Neatliekamu palīdzību
sniedz 10 feldšeri (no kuriem astoņi
ir sertificēti), 12 šoferi. Dienā dežurē
trīs brigādes, naktī — divas.

Nē, jādomā, nav tāda cilvēka, kurš,
ieraugot ātri braucošu "neatliekamās
palīdzības" automobili ar mirgojošām
ugunīm un ieslēgtu sirēnu, nejustu sa-
traukumu, kuram neiesmeļtos sirds
nelabās priekšnojautās. Ne jau par se-
vi, par to nepazīstamo cilvēku, pie ku-
ra steidzas mediķi.

"Neatliekamo palīdzību" pazīst
visi. Tomēr visu par "neatliekamo"
laikam gan zina tikai viens cilvēks
— rajona slimnīcas uzņemšanas no-
daļas un neatliekamās medicīniskās
palīdzības vadītāja, sertificēta ārste
terapeite Veronika Giptere.

— Mūsu dienests mainīja nosauku-
mu: "ātrā" palika pagātnē, tagad mēs
esam "neatliekamā medicīniskā palī-
dzība". Notika tikai izkārtnes maiņa,
darba stils palika iepriekšējais: augsts
darbinieku profesionālisms, paaug-
stināta līdzjūtības sajūta, absolūta at-
bildība par lēmumu, ātrums.

— *Runāt par ātrumu var pilsētā,
uz asfaltētas šosejas, bet uz lauku
ceļiem...*

— ... Vēl jo vairāk apledojuma laikā
vai pēc puteņa. Tā? Tomēr ātrums
mums ir gandrīz vai svarīgākais faktors.
Nokavētās piecas minūtes, pat viena mi-
nūte kādam var kļūt liktenīga.

— *Kā ietaupīt šīs piecas minūtes,
ja ceļā līdz mājai kupenas vai palu
ūdeņu ezeri?*

— Tādā laikā laukos sagaidīt mūs
parasti kāds atbrauc ar zirgu. Visā-
dam gadījumam mašīnā vienmēr ir
gumijas zābaki. Divsimt — trīssimt
metru pa sniegu vai pa ūdeni ir pa-
rasta parādība. Tomēr mūsu šoferi
dara visu, lai pievestu feldšeri tuvāk
vajadzīgai mājai. Šoziem visu laiku
ir atkala. Taču neviens izsaukums
pie slimnieka netika atlikts. Kaut gan
gadījās, ka mašīnu uz ceļa grieza uz
pretējo pusi. Trīs reizes.

— Ar ko visbiežāk slimo cilvēki
mūsu rajonā? — Pirmajā vietā, tāpat
kā visur, sirds un asinsvadu slimības,
tālāk seko traumas, trešajā vietā akūtas
respiratoru salīmšanas. Nemieru izrai-
sa augstais traumatisma līmenis, visi
tā veidi — ražošanas, sadzīves, kā arī
avārijas uz ceļiem. Cilvēki sākuši aiz-
mirst dzīves vērtības, žūpība kļūst par
nelaimi un postu. Mēs baidāmies,
gaaidot valsts, reliģiskos svētkus.

— *Palielinās izsaukumu skaits?*

— Ļoti krasi, turklāt puse no tiem —
pie cilvēkiem alkohola reibumā. Atskan
tālruna zvans: "Brauciet drīzāk! Vīrs
mirst." Ierodas feldšeris un atrod dzi-
voklī līdz nemaņai piedzērušos saimnie-
ku, kurš krāc gultā, iereibušu saimnieci,
kurai šķiet, ka vīrs "krāc kaut kā dīvai-
ni". Izsauc "neatliekamo" arī pie ierei-
bušām sievietēm, bieži pie gados
jaunām, kas jo sevišķi satraucoši. Rei-
zēm jau no sarunas pa telefonu kļūst
skaidrs, ka lieta saistīta ar alkoholu. Ta-
ču nebraukt nedrīkst: alkohols var izrai-
šīt hronisko slimību krasu saasināšanos,
sirdslēkmes, kļūst par psihozes cēloni.
Svētku dienās palielinās arī vienkārši
nepamatotu izsaukumu skaits.

...kāds un solens vēlīgi zaudē
pusotras - divas stundas laika.

Tie ir neatlidzināmi, ļoti dārgi zu-
dumi. Var gadīties, ka pie mums ne-
būs brīvas mašīnas, lai nekavējoties
izbrauktu pie "smaga" slimnieka.
Tāpēc katra "neatliekamās palīdzī-
bas" izsaukuma reizē izjautājam par
visu sīki: kādas ir slimnieka sūdzī-
bas, kāds ir sāpju raksturs, slimnieka
vecums, precīza adrese, tālruna nu-
murs. Tikai tā mēs varam pārbaudīt
izsaukuma pamatotību, tādi ir notei-
kumi, bet cilvēki pieprasa: "Brauciet
ātrāk."

— *Cilvēkus var saprast. Katra gai-
dšanas minūte var likties kā stunda.*

— Uz slimu cilvēku apvainoties
nedrīkst, bet uz apkārtējiem var gan.
Iedomājieties tādu situāciju. "Neat-
liekamās palīdzības" mašīna pie-
brauc naktī pie daudzdzīvokļu nama.
Visi logi tumši, tumša arī nama ieeja.
Kur meklēt vajadzīgo dzīvokli. Ne-
viens no tuviniekiem neiedomājas
sagaidīt feldšeri, ieslēgt apgaismoju-
mu. Vai vēl. Izsaukums uz laukiem:
"Aiz mežsarga mājas nākamā." Tiem,
kas zvana, mežsargs ir vajad-
zīgs cilvēks, viņa māja laukos vi-
siem zināma. Bet mums? Reti, taču
gadās arī viltus izsaukumi.

— *Izsaukumi ļauna joka pēc?*

— Gadījās, ka atbrauc mašīna uz
laukiem, bet minētā ciema tur nav, arī
cilvēks ar tādu uzvārdu te nekad nav
dzīvojis. Tiesa, tagad tas atgadās reti.

— *Nepamatoti, viltus izsaukumi,
izsaukumi pie piedzērušiem cilvē-
kiem. Vai tad "neatliekamai" nav
sankciju analogiem gadījumiem?*

— Mēs varam griezties tiesā, tā
acīmredzot nāksies arī darīt. Mūsu
zaudējumu atlīdzināšana, nemaz ne-
runājot par soda sankcijām, diez vai
iepriecinās vainīgos.

— *Ja jau sākām runāt par tiesu...
Jūsu darbiniekiem laikam gan bieži
nākas sastapties ar krimināliem ga-
dījumiem?*

— Ar policiju mums ir labas attie-
cības, nepieciešamības gadījumā tās
darbinieki allaž nāk mums palīgā.
Mēs bieži strādājam blakus: feldšeri
sniedz palīdzību cietušajiem, viņi
veic izmeklēšanu. Uzturam sakarus
ar policiju gadījumos, kas saistīti ar
narkotiku lietošanu.

— *Respektīvi lielpilsētu nelaime
(narkotikas) sasniegusi arī Krāslavu?*

— Visbiežāk tie ir ārstniecības li-
dzeļi, kas tiek izmantoti citos nolū-
kos. Kultūras namā, uz kuriem,
gadās, izsauc "neatliekamo palīdzī-
bu", tualetēs bieži var redzēt degvīna
pudeles un blakus tukšas zāļu paci-
ņas. Ir ziņas, ka jau lieto arī mūsdie-
nīgas narkotiskās vielas. Mūs taču
izsauc tikai pārdozēšanas gadīju-
mos. Parasti pie vēl pavisam jauniem
cilvēkiem. Laiks celt trauksmi!

— *Jūsu kolektīvs ir pavisam ne-
liels. Acīmredzot jūtama pārslodze?*

— Pie mums veiksmīgi nokom-
plektēti feldšeru kadri vecuma ziņā.
Blakus tādām pieredzējušām feldše-
rēm kā Lubova Kudiņa, Anna Beiku-
le, Lidija Lipiņa, Anna Liepa, Vera
Jemeljanova pārējie ir jaunie mediķi.
To pašu var sacīt arī par autovadītā-
jiem. Jauni cilvēki vieglāk pielāgo-
jas visam jaunajam, pieņem to.
Pieredzes un jaunības savienojums ir
ļoti produktīvs.

R. SAPEGO